

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
**«ВІТЧИЗНЯНА НАУКА НА ЗЛАМІ ЕПОХ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

17 жовтня 2019 року

Вип. 54

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2019

УДК 001(477)«19/20»
ББК 72(4Укр)63
В 54

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 54. – 314 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Базалук О.О. – доктор філософських наук, професор

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Солопко І.О. – кандидат фізико-математичних наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

2. Копань В.С., Хуторянська Н.В., Беженар А.А, Копань В.Т. Про співпрацю у школі богословів і природознавців // Матеріали XXX Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вип. 30. – С. 133-136.

3. Наука и религия: можно ли положить конец вражде? Електронний ресурс. – Режим доступу: https://www.bbc.com/russian/society/2015/03/150323_religion_science_relationship

4. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.pravoslavie.ru/104690.html>

5. Жизнь – как она возникла // Watchtower Bible and tract society of New York, Inc. international Bible students association, Broklyn, New York, 1992, 256 p.

6. Гордия та її прояви Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://kpba.edu.ua/statti/527-gordunya.html>

УДК 372.035(045)

Леся Куземко, Анна Мороз
(Київ)

ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

У статті представлено результати теоретичного і практичного дослідження сформованості соціально-емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку. З'ясовано необхідність спільної і систематичної роботи закладу дошкільної освіти і сім'ї щодо соціально-емоційного розвитку дітей.

Ключові слова: взаємодія; співпраця; соціально-емоційний розвиток; стосунки.

The article presents the results of theoretical and practical study of the formation of social and emotional sphere of children of older preschool age. The necessity of joint and systematic work of the pre-school education institution and the family on the social and emotional development of children has been clarified.

Keywords: interaction; cooperation; social and emotional development; relationships.

Розвиток соціальної компетентності та емоційної спрямованості дошкільника на довкілля і самого себе є одним із найважливіших завдань дошкільної педагогіки та психології. Проблему соціального та емоційного розвитку дитини висвітлено в наукових працях психологів (Л. Виготський, О. Запорожець, В. Котирло, М. Лісіна), педагогів (А. Богуш, Н. Гавриш, І. Рогальська та ін.) які лишаються класичними і визначають методологічні підходи до розв'язання окресленого питання. У дослідженні проблеми соціально-емоційного розвитку особистості в дошкільному дитинстві важливе місце займають наукові праці О. Кононко [1; 2] та Т. Поніманської [3].

У результаті теоретичного дослідження можна зробити висновок, що сім'я грає винятково важливу роль у соціально-емоційному розвитку особистості дитини дошкільного віку. У взаєминах з батьками дитина черпає й освоює поведінкові навички, навички міжособистісного спілкування, статево-рольові зразки поведінки та багато чого іншого. Соціальний розвиток дитини відбувається на ґрунті емоцій, якими вона зв'язана з людським оточенням. Емоційний і соціальний аспекти розвитку перебувають у постійній взаємодії і взаємозумовленості.

Також з'ясовано, що розвиток соціальних мотивів і емоцій є центральною ланкою в складному і тривалому процесі формування дитячої особистості. Завданнями соціально-емоційного розвитку дошкільників – є розвиток здатності сприймати себе в контексті відносин з іншими, розвиток потреби у спілкуванні, формування соціальних мотивів,

навчання вміння гармонійно поєднувати різні способи спілкування, формування соціальних почуттів і властивостей. Батьки і педагоги повинні розуміти основні мотиви поведінки дитини та способи їх реалізації, знати, як ці мотиви і способи співвідносяться із соціальними, моральними нормами її життя і діяльності, представляти широкий спектр дитячих емоційних переживань, що виникають у кожній конкретній ситуації.

З метою виявлення сформованості соціально-емоційної сфери дітей нами проведено дослідження з дітьми старшого дошкільного віку (12 дітей). Завдання дослідження полягали у з'ясуванні особливостей взаємовідносин дітей з оточуючими (спостереження за взаємовідносинами дітей з однолітками та дорослими); вивченні рівня знань дітей назв і форм виявлення основних емоцій (діагностичні методики: «Оціни поведінку»; вивчення здатності дитини визначати модальність емоції; вивчення здатності дитини розуміти життєву ситуацію, що зумовила емоційний стан зображеної людини); виявлення уявлення батьків про особливості емоційного розвитку дитини (анкетне опитування). Результати дослідження для уяочнення представлені в діаграмах (рис. 1, 2, 3).

На основі спостереження можемо зробити висновок, що лише 5 дітей не мають проблем у сфері взаємовідносин з дорослими та дітьми (рис. 1): легко спілкуються з вихователем або іншими значущими для них дорослими, спокійно ставляться до зауважень, мають друзів у дитячому садку і на подвір'ї, в грі прагнуть отримати значиму роль. У сімох дітей зазначаються проблеми у сфері взаємовідносин з дорослими і дітьми: розмовляють з вихователем або іншим значущим для них дорослим тільки тоді, коли перебувають з ним наодинці або після деяких зусиль "розговорити" їх, тривожні, намагаються усунути від активної участі в грі, не проявляють дружелюбності і доброзичливості до інших дітей, уникають спілкування

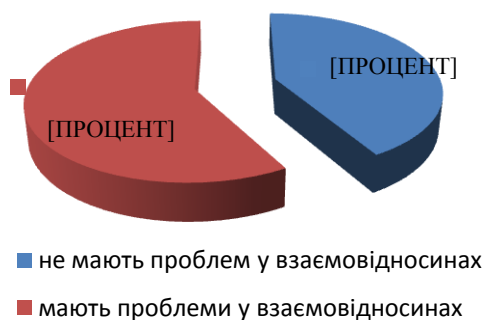

Рис. 1. Результати спостережень за взаємовідносинами дітей з дорослими та однолітками

В ході дослідження виявлено (рис. 2), що діти оцінюють поведінку персонажів на поведінковій основі - 6 чоловік; на проміжній підставі - 4 особи, на зовнішній вигляд - 2 особи. Тобто, більшість дітей досліджуваної групи - вміють вибудовувати і регулювати і свою і чужу поведінку. Хоча у переважної більшості дітей у відповідях оцінюється тільки поведінка героїв. Таким чином, оцінки поведінки, які дали діти героям картинок, непостійні і залежали не стільки від їх знань і розвинених оціночних норм, скільки від життєвого досвіду і симпатій.

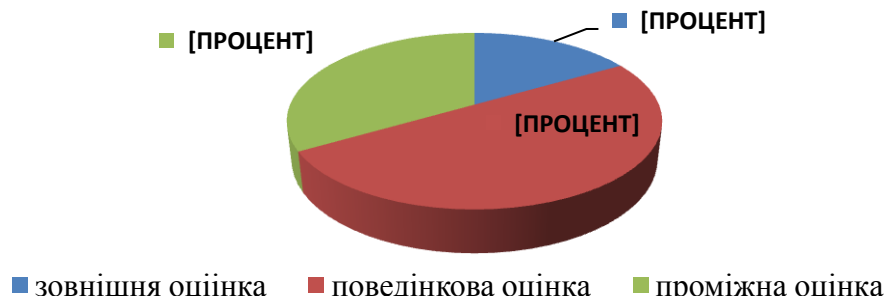

Рис. 2. Вивчення здатності дітей оцінювати вчинки героїв

Враховуючи те, що дитині старшого дошкільного віку (за Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні) достатньо знайомі назви і форми виявлення основних емоцій (або вміє визначати модальність (горе, радість, страх, гнів, сором, образа, зацікавлення), при дослідженні розвитку емоцій у дітей 5-го року життя було поставлено наступне завдання - вивчення здатності дитини визначати модальність емоції зображеної на малюнку людини, виділяти експресивні ознаки її. З цією метою з кожною дитиною проведено бесіду про емоційний стан людини, що зображена на малюнку, та вербальна фіксація експресивних ознак емоції. Результати дослідження представлено в діаграмі (рис. 3). Як видно, більшість опитаних дітей (50%) віднесено до синтетичного типу сприймання емоцій, тобто діти сприймають експресію обличчя в цілому, але ознаки не диференціюють.

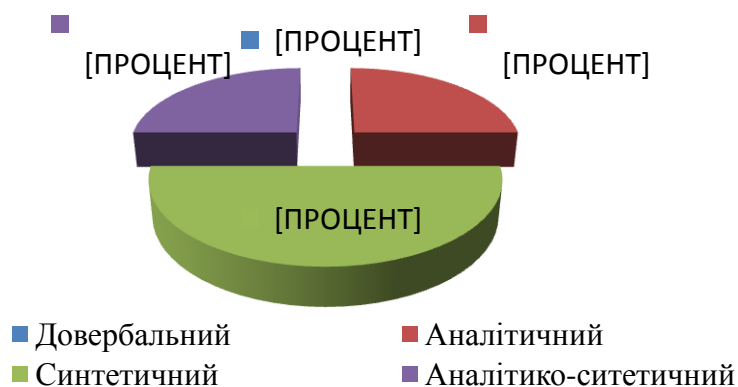

Рис. 3. Результати вивчення типів сприймання емоцій дітьми

У результаті опитування батьків вихованців було з'ясовано, що у своїх відповідях вони найчастіше відображали емоційне проживання дитиною конкретної радісної події (отримання бажаного подарунка, поїздка на море, до бабусі, циркову виставу). Більшість з батьків відзначали, що в деяких випадках (покарання дитини, підвищений повчальний тон авторитетного дорослого) викликає емоційну загальмованість дитини у вигляді відмови від мовного спілкування, покидання приміщення, в якому відбувається дана ситуація.

Аналіз відповідей на питання «Чи розповідаєте Ви про почуття та емоції своїй дитині?» доводить, що батьки рідко звертають увагу стосовно розвитку емоцій у дітей. Це підтверджують відповіді на питання «Чи вчите Ви свою дитину розуміти і правильно реагувати на емоційні стани інших людей?» на яке більшість батьків (7 осіб) дали негативну відповідь. Лише двоє з опитаних наголосили, що у своїх бесідах з дитиною намагаються навчити її розуміти емоційні стани інших і своїх власних і правильно на них реагувати. Для цього використовують читання казок, перегляд мультфільмів та дитячих фільмів, конкретні життєві ситуації. Цікаво, що саме у цих дітей виявився найвищий рівень розвитку емоцій за результатами проведеного дослідження.

Усі батьки відзначають, що в їх сім'ї прийнято відкрито виражати свої емоції і почуття, що сприяє, на їхню думку, розвитку емоційної сфери дитини. На питання про те, чи схожа дитина на вас у вираженні своїх почуттів та емоцій 60% опитаних батьків не знайшли відповіді, а на питання про наявність здатності емоційного співпереживання всі обрали відповідь "не можу сказати". Тобто батьки вагаються в оцінці загальної емоційності їхніх дітей.

Отже, проаналізувавши результати вивчення сформованості соціально-емоційної сфери дошкільників та уявлення батьків щодо емоційних особливостей своїх дітей, можемо зробити наступний висновок: не всі батьки переймаються проблемою емоційного розвитку дітей, вважаючи що він відбувається сам собою; на рівень розуміння дитиною емоціогенної життєвої ситуації впливають досвід спілкування і життя в емоційному мікрокліматі родини. Такий досвід дитина набуває стихійно, проте спеціально організоване навчання допоможе дитині помічати, глибше розуміти емоційний стан людей; для поглиблення знань батьків, щодо соціально-емоційного розвитку дітей потрібно проводити спеціальну консультативну роботу педагогами.

Отже, для повноцінного соціально-емоційного розвитку дитини необхідне оптимальне виховання і навчання зі стихійною практикою її соціальної взаємодії з оточуючими людьми, тобто з її власним соціальним досвідом. Цьому сприятиме спільна діяльність дошкільного навчального закладу та сім'ї. Отримані дані вказують на недооцінку дорослими виховної роботи з дітьми та необхідність посилення їхньої уваги до зазначеної проблеми. Теоретичний аналіз і осмислення результатів констатувального експерименту становлять підґрунтя для розробки посібника з методичними рекомендаціями педагогам щодо соціально-емоційного розвитку дошкільників.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Кононко О.Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника / О.Л. Кононко. – К. : Світич, 2009. – 201 с.
2. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : навчальний посібник для вищих навчальних закладів / О.Л. Кононко. – К. : Освіта, 1998. – 255 с.
3. Поніманська Т. Дитина в соціумі: робота за освітньою лінією / Т. Поніманська // Дошкільне виховання. – 2012. – № 9. – С. 8–11.

УДК 373.3/.5.043.2-056.262

Лілія Кургаєва
(Луцьк)

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ПРОСТІР

У даній статті розкрито суть таких понять як «інтеграція», «інклюзивна освіта», «мейнстримінг». Подано рекомендації щодо залучення учня з вадами зору до роботи у класі. Обґрунтовано роль батьків та вчителя у навчальному процесі. Визначено умови, за яких процес інтеграції дитини з вадами зору у загальноосвітнє середовище може вважатися повноцінним.

Ключові слова: інтеграція, інклюзія, діти з вадами зору, мейнстримінг, загальноосвітня школа.

This article describes the concepts of "integration", "inclusive education", "mainstreaming". Recommendations are made for involving a visually impaired student in the classroom. The role of parents and teacher in the educational process is substantiated. The conditions under which the

<i>Василь Копань, Ніна Хуторянська, Антоніна Беженар, Ірина Селезньова, Володимир Копань</i>	
РЕЛІГІЯ І НАУКА	161
<i>Леся Куземко, Анна Мороз</i>	
ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І СІМ'Ї ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ	164
<i>Лілія Кургаєва</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ПРОСТІР	167
<i>Марія Морозько</i>	
ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ УКРАЇНСЬКОЇ СМІХОВОЇ КУЛЬТУРИ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СТИЛІСТИКИ	171
<i>Настя Моток</i>	
ПРОФІЛАКТИКА ПРОЯВІВ БУЛІНГУ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	173
<i>Юлія Нечипоренко</i>	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	175
<i>Олена Новаковська</i>	
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ	178
<i>Анна Палажченко</i>	
ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СИСТЕМ ЯКОСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	181
<i>Наталія Радзівська</i>	
ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ БЕРЕЖНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ	183
<i>Ірина Разон</i>	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ У КЛАСІ ФОРТЕПІАНО ДО КОНЦЕРТНИХ ВИСТУПІВ	186
<i>Ірина Рафуля</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	190
<i>Сніжана Рогожа</i>	
ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	192
<i>Діана Савченко</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	193
<i>Наталія Сидельєва</i>	
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ НАВИЧОК НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАВОЗНАВСТВА	196
<i>Лілія Сливка</i>	
ДИДАКТИЧНА ГРА І ЇЇ РОЛЬ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	198
<i>Світлана Сливко</i>	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕХНІЧНИХ НАВИЧОК МУЗИКАНТІВ- ПОЧАТКІВЦІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ГРИ НА ФОРТЕПІАНО	201
<i>Оксана Соловей</i>	
САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	204
<i>Альбіна Стоянова</i>	
УМОВИ САМОРОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДЛЯ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ	210